

НЕДЕЉА ПРАВОСЛАВЉА

Још од 726. године постојао је иконоборачки покрет унутар Цркве, који је сматрао да је поштовање икона противно учењу и веровању Православља. Највећи аргумент против икона су налазили у Старом Завету: Бог је невидљив, па је зато немогуће направити било какву слику Бога. Теолошки, тај аргумент је неодржив јер Исус Христос, Син Божији постаје Син Дјеве Марије, и заиста постаје потпуно људско биће. То је начин на који невидљиви Бог постаје видљив. Оно што се изражава на иконама је оно што је видљиво: Христос као човек. Тај аргумент за иконоборце није био довољан. Тврдили су да ако иконописање може да искаже само Христову човечанску природу, онда то није Христос, јер је Христос и Бог и Човек, а не само Човек. То су неки од аргумената због којих је почетком осмог века почео прогон и уништавање икона, као и прогон оних који су их имали и поштовали. Главни проблем око овог спора је била икона Христова. Иконоборци су комплетно занемаривали чињеницу да је тајна оваполоћења – рођења Бога као човека, не само "неописива", већ и "неизрецива", и да се не може адекватно исказати не само на икони, него и људском речју, а ипак се говори о томе.

Византијски цареви су предњачили у прогону икона, и често су на силу приморавали епископе да прихвате јеретичка учења. Цар Лав Исавријанац издаје едикт 730. године којим забрањује поштовање икона, и било какво представљање, Христа, Богородице и светитеља у сликама. Цар Константин Копроним сазива црквени сабор 754. године у Цариграду који озваничава иконоборачке ставове и укида употребу икона. У том периоду су фреске, иконе и мозаици насилно уклањани и храмова, док су епископи, свештеници и верници који су поштовали иконе били прогањани, затварани, мучени и убијани. Због силне гоњења велики број монаха напушта територију Византије, и одлазе у Рим или Сицилију.

Царица Ирина уз подршку патријарха Тарасија сазива сабор у Никеји 787. године који ће касније бити признат као Седми васељенски сабор. Овај сабор поништава одлуке иконоборачког сабора из 754. године. Сабор потврђује веру Цркве да је предмет поштовања личност на икони, а не икона као предмет, или материјал као дрво или боја. Тиме је поштовање икона раздвојено од идолопоклонства. Такође појашњена је разлика у терминима: "обожавање" и "поштовање." Обожава се само Бог, односно Христос, док се иконе поштују. Значи, људи не обожавају иконе, већ их поштују. Сабор такође потврђује да су иконе достојне поштовања као видљиви изрази вечне и непролазне лепоте, пре свега Господа Христа као Богочовека. У том смислу и човек је икона – слика Бога невидљивог, јер је створен по слици и прилици Божијој.

Овај сабор је само привремено зауставио прогоне јер на Византијски престо долазе нови иконоборачки цареви: Лав Пети 813-820, Михаило Други 820 – 829 и Теофил 829-842. Све укупно са овим новим гоњењима, преко стотину година трају крвави и страшни прогони, спонзорисани од стране Византијских царева и државе, који су однели небројено много људских жртава – светих мученика за веру. Многи историјски извори сведоче да су иконоборачки прогони били далеко крвавији него они за време Римске империје у периоду пре Миланског едикта 313. године. Млади цар Михаило са својом мајком Теодором сазива сабор у Цариграду 843. године који зауставља прогоне и заувек решава проблем иконоборства. Тај сабор потврђује ранију одлуку Седмог Васељенског сабора из 787. године који је иконоборство прогласио за јерес.

Сабор је одржан у прву недељу Великог поста 11. марта 843. године. По окончању сабора свечаном литијом иконе су враћене у храм Свете Софије у Цариграду. Тиме је коначно окончана борба са последњом великом јереси која је потресла Цркву Христову. Од тога дана, па до данас, увек у прву недељу Великог поста, прослављамо победу Православља, односно победу Православне Цркве, над јереси иконоборства. Истовремено, то је и дан када се молитвено сећамо победе Цркве над свим јересима, лажним учењима и шизмама. На тај дан Црква је установила духовно славље које треба да нас подсети на духовну снагу Православља која није само у прошлости, већ је и у садашњости, као и у будућности.

У сваком веку су постојали покушаји да се од наше вере одузиме Божанска садржина а придода људско умовање. Увек су постојали људи које вечни живот није занимао, и чија су срца била превише тврда да би прихватили Христово Јеванђеље. Христос је јасно рекао да врата пакла неће надвладати Цркву (Матеј 16:16-18). Промене које су они покушавали да унесу у нашу веру, Црква је увек препознавала и означавала као лажна учења и јереси. Лажна учења и јереси спречавају човека да испуни Божији позив да постане дете Божије кроз тајну усиновљења. Задатак Православне Цркве је да сачува све оно што омогућује човеку општење са Богом, а иконе су један од начина на који се то догађа. Иконе су место сусрета створеног и нествореног, пролазног и непролазног света. У теологији се називају "прозори у онострано" јер су додорна тачка између онога што можемо видети и онога што не можемо видети, овога света и Царства Божијега. За човека који је истински у вери то је сасвим схватљиво, јер је то делатно искусио. За верујућег човека, икона није само слика, већ средство помоћу кога се преноси Божија благодат на њега. Наравно, свака богослужбена радња, свака молитва, свако "Господи помилуј" или "амин", па чак и осењивање крсним знаком имају ту исту сврху. Врхунац комуникације човека са Богом је Свето Причешће којим се човек сједињује са Богом. (Види Јован 6:35-58).

У јеванђељу које се чита у Недељу православља, Христос каже својим ученицима: "Заиста, заиста вам кажем: од сада ћете видети небо отворено и анђеле Божије како улазе и силазе на Сина Човечија." Његово речи "од сада" значе, да од када се Бог родио као човек, небо се отворило над земљом. Сам је Бог на земљи у Богочовеку Христу. Људска жеља да спознају и виде невидљивог Бога је испуњена у лику Сина Божијега, Исуса Христа. Апостол Филип у име свакога човека пита Христа: "Господе, покажи нам Оца, и биће нам доста. Исус му рече: Толико сам времена са вама и ниси ме познао Филипе? **Ко је видео мене, видео је Оца**; па како ти говориш покажи нам Оца?" (Јован 14:8-9). Апостол Павле за Христа каже да је Он **"Икона Бога невидљивога"** (Колошанима 1:15). **"Јер у Њему обитава сва пуноћа Божанства телесно."** (Колошанима 2:9). Кроз Христа ми у ствари познајемо Оца Небескога.

То је разлог због чега су се иконоборци бојали иконописања: поштовање икона Светих, без поштовања икона самога Христа, неће водити као Богу Оцу. Бог је због њиховог праведног живота прославио поједине људе да би сијали као светионици у тами, да би Њега и Његову Истину осветљивали. Светитељи треба да указују на Бога, а не на себе саме. Слава коју светитељи поседују није њихова слава, већ слава Божија која кроз њих просијава. На свакој литургији чујемо: "Један је свет, један Господ Исус Христос, у славу Бога Оца. Амин." Само је Христос заиста СВЕТ. Сви остали су свети у Христу, и треба да усмеравају човека ка Христу. Зато човек иконе мора да поштује и доживљава као саставни део свог Литургијског живота.

Такође, кроз данашње јеванђеље Бог позива свакога човека да "дође и види". Ове једноставне речи имају дубоко значење: дођи и спознај прво Христа, а кроз Христа ћеш видети Оца Небескога. То искуство је могуће једино унутар Цркве. Изван Цркве човек себе излаже "филозофијом и празном преваром, по предању људском, по науци света, а не по Христу. (Колошанима 2:8). Црква је гарантор да Јеванђеље, као и сва учења која су предана апостолима неће бити мењана. Црква своја учења не мења, јер се ни Бог не мења. "Исус Христос је исти јуче и данас и у векове. Не дајте се завести различитим и туђим учењима..." (Јеврејима 13:8). Та "различита и туђа учења" су лажна учења која не долазе од Једне, Свете, Саборне и Апостолске Цркве.

Недеља Православља нас подсећа да какав год ми живот изаберемо: са Богом или без Бога, Православна Црква ће и даље да стоји непобедива и да сведочи Бога који се родио као човек. Снага Православља није само у могућности да препозна јереси, већ и у способности да сачува и раздаје спасоносна учења свима онима који желе да уђу у вечни живот. Зато Недеља Православља треба да нас подстакне да цео наш живот проведемо у Православљу, а не само ову једну недељу годишње.

THE SUNDAY OF ORTHODOXY

Since the beginning of the 8th century there existed within the Orthodox Church an iconoclast faction. This faction believed that showing respect for icons was against the Orthodox faith. The main argument against use of icons was from the Old Testament: God is invisible, so it's impossible to make any pictures of Him. Theologically, that argument was and remains unsustainable because Jesus Christ, the Son of God became the son of the Virgin Mary, and a complete human being. That is the way our invisible God became visible. Icons can depict only what is visible: Jesus Christ as a human. For iconoclasts that was not enough. Furthermore, they claimed if icons can only express the human nature of Christ, then that is not the complete Christ, because He is both God and Man, not only a man. These are some of the arguments used by iconoclasts to initiate the destruction of icons, as well as the persecution of those who respected icons and had them in their possession. The main obstacle for iconoclasts during this dispute was the icon of Christ. The fact that the Incarnation of God is indescribable and unspeakable in human language was totally disregarded by the iconoclasts. It is impossible to depict God who is born as a human not only on an icon, but also by a human word, and yet we speak about that.

Byzantine emperors were leading the move to destroy icons, and very often they pressured bishops to accept heretical teachings. Emperor Leo III the Isaurian in the year 730 issued an edict forbidding the veneration of icons and banning any paintings of Christ, the Mother of God, as well as saints. Emperor Constantine V convened a council in February 754 that was attended only by iconoclast bishops. The council approved of Constantine's iconoclast policy and was followed by a campaign to remove icons, frescoes, and mosaics from churches. As a result of the desecration, burning, and looting of churches, as well as physical torture, imprisonment, mutilation, and the murder of monks, many monks fled outside of the Byzantine Empire to Rome and Sicily.

Empress Irena, with the support of Patriarch Tarsus convened the Council in Nicea in 787 that later became known as the Seventh Ecumenical Council. The Council annulled the decisions of the iconoclast council from 754. This Council affirmed that the icon is a defense of the Christian faith, that we confess our faith not only in words, but also in images. Jesus is not only God's word; He is also God's icon. (Colossians 1:15). Also, the object of our veneration is the person depicted on the icon, not the icon as an item, nor wood, color, or any other material used to create an icon. That made a clear distinction between venerating icons and worshipping idols. Also, they made clear the difference between "worship" and "veneration": God alone is to be worshiped, Christ is worshiped, but Christ's image is venerated. Thus, people do not worship icons, people venerate icons. The Council also confirmed that we can venerate icons as a visible depiction of eternal and everlasting glory, above all of Jesus Christ as God-man. In the same context every man is an icon – an image of the invisible God, because every man is created in the image and likeness of God.

However, this council was able to stop persecutions only temporarily, because after a while new iconoclastic Emperors took power in Byzantine: Leo V "the Armenian" 813-820, Michael II "the Amorian" 820-829 and Theophilos 829-842. All together, with these new persecutions, state sponsored violence against icons lasted over a hundred years. According to many historic records these persecutions were much worse than the persecutions under Rome in the period before the edict of Milan 313. Countless numbers of human lives were lost, during an unspeakable state sponsored terror against icons. Many new martyrs were added to the calendar of saints. Upon the death of Theophilos, the last Emperor who was an iconoclast, his young son Michael III, with his mother Theodora, and patriarch Methodios, summoned the Synod of Constantinople in 843 that stopped persecutions and forever solved the problem of iconoclastic heresy. The council affirmed all the decisions of the Council from 787 declaring iconoclasm a heresy. On the first Sunday of Great lent there was a triumphal procession to Hagia Sophia, restoring icons to the church. From that day, until today, on every first Sunday of Great lent, we celebrate the triumph of Orthodoxy not only against the heresy of iconoclasm, but also against every other heresy, false teachings and schisms. On that day the Church has established a spiritual celebration with the clear purpose to remind us of the spiritual strength of Orthodoxy, which is not only in the past, but it is also in the present, and in the future.

There were attempts in every century to take away divine content from our faith, and to add human philosophies to it. People who were not concerned with eternal life have always existed. Their hearts hard as cold stones made them unable to accept the Gospel of Christ. Jesus Christ clearly said that the gates of Hades will not prevail against the Church. (Matthew 16:16-18). The Church recognized the changes they tried to introduce to our faith as false teachings or heresies. Heresies or false teachings prevent a man from fulfilling God's calling to become a child of God. **The main task of the Church is not only to preach, but also to keep and safeguard anything that enables communion between God and humans.** Icons are a place where our temporary world meets the eternal world. Icons are "windows to the other world", because they are a connecting point between the reality we can see – this created world and the reality we cannot see – the Kingdom of heaven. For a faithful person, an icon is not just a picture, but also a means by which to transfer God's grace upon himself. Every holy sacrament, or church service, or prayer, or "Lord have mercy", or "amen", even when we just cross ourselves, has the same purpose: to bring us closer to God. The culmination is the Holy Communion through which we become united with Christ. (See John 6:35-58).

In today's Gospel, Christ says to His disciples: "Most assuredly, I say to you, hereafter, you shall see heaven open, and the angels of God ascending and descending upon the Son of Man." His words "hereafter", mean that from the moment God was born as a human, the heaven was open upon the earth. God Himself walked on the earth in Jesus Christ. Human's desire to know and see God was and is continued to be fulfilled through the Son of God, Jesus Christ. On behalf of all humanity, the Apostle Phillip asks Jesus: "Lord, show us the Father, and it is sufficient to us. Jesus said to him, "Have I been with you so long, and yet you have not known Me, Phillip? **He who has seen Me has seen the Father**; so how can you say, 'Show us the Father'?" (John 14:8-9). Apostle Paul says about Christ that **"He is the image of the invisible God"** (Colossians 1:15). Also, **"For in Him dwells all the fullness of the Godhead bodily"** (Colossians 2:9). Through Jesus we come to know God the Father.

Iconoclasts were worried that people would respect the icons of the saints without respecting icons of Christ. Without Christ, our Heavenly Father cannot accept us as children of God. Because of their righteous lives, God glorified certain people to become lighthouses in the darkness, to shed light upon God and His truth, to make Him more visible to us. The glory saints possess is not their own glory, but the glory of God shining through them. That is exactly what we hear on every Liturgy: "One is Holy, one Lord Jesus Christ, in glory of the God the Father. Amen." Jesus is the only one who is the true saint and holy. Every other saint is just a saint in Christ, and has to direct us towards Christ. That is the main reason why veneration of the icons has to stay within the context of the Orthodox Church liturgical life.

Also, in today's Gospel God is inviting every man to "come and see". These simple words have a very deep meaning: come and see Christ first, then through Christ you will meet our heavenly Father. This experience is made possible only within the Church. Outside the Church we risk being "cheated through philosophy and empty deceit, according to the tradition of men, according to the basic principles of this world, and not according to Christ" (Colossians 2:8). The Church is the guarantor that the Gospel and all the teaching handed to the Apostles, will not be changed. Actually, the faith of the Orthodox Church cannot be changed, because "Jesus Christ is the same yesterday, today and forever. Do not be carried about with various and strange doctrines" (Hebrews 13:8-9). Those "various and strange doctrines" are false teachings not coming from One, Holy, and Apostolic Orthodox Church.

The Sunday of Orthodoxy should be a reminder to all of us: whatever life we choose to live, with or without God, regardless of our decision, the Orthodox Church will still stand as an invincible witness of the true faith. **The strength of Orthodoxy is not only in its ability to recognize heresies, but also in its ability to safeguard and make available saving teachings to the people who want to be saved.** The triumphant spirit of the Sunday of Orthodoxy should encourage us to spend our whole life in the Orthodox faith, not just this one week.